

10.03.2023

Sosiaali- ja terveysministeriö
Mähkä Merituuli
PL 33 (Meritullinkatu 8)
00023 VALTIONEUVOSTO

Helsingin kaupungin lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle koskien raskauden keskeyttämisestä annetun lain ja sterilointilain muutoksista johtuvista asetusmuutoksista

HEL 2023-002673 T 03 00 00

VN/758/2023

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää Helsingin kaupungilta lausuntoa asetusluonnoksista raskauden keskeyttämisestä annetun asetuksen (359/1970) muuttamiseksi sekä raskauden keskeyttämistä ja steriloinnista koskevista lomakkeista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1063/2008) muuttamiseksi. Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala toteaa, että raskauden keskeyttämisestä annetun lain (239/1970) jäljempänä aborttilaki ja lain sukupuolen vahvistamisesta (ns. translaki) ja siihen liittyvät lait (189/2022 vp) tehtyjen lakimuutosten johdosta on perusteltua päivittää niistä säädettyt asetukset ajan tasalle.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kommentit valtioneuvoston asetukseen raskauden keskeyttämisestä annetun asetuksen (359/1970) muuttamisesta

Nykyisen raskauden keskeyttämisestä annetun asetuksen 1 § 2 momentin mukaan raskauden keskeyttämiseen liittyvät lomakkeet ja lausunnot on laadittava vahvistetun kaavan mukaiselle lomakkeelle. Asetusmuutoksessa esitetään tämän momentin kumoamista uuden aborttilain 15 § ja asetuksen päällekkäisyyden perusteella. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan näkemyksen mukaan asetuksen kumoaminen selkeyttää raskauden keskeytykseen tarvittavien lomakkeiden käyttöä olettaen, että lomakkeet ovat sähköisesti saatavilla tai integroituna potilastietojärjestelmään.

Nykyisen raskauden keskeyttämisestä annetun asetuksen 3 § 1 momentin mukaan raskauden keskeytykseen on haettava lupaa terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta omakätisesti allekirjoitetulla hakemuksella. Asetusmuutoksessa pykälää selkeytetään koskemaan vain

10.03.2023

niitä tilanteita, jolloin raskauden keskeytys edellyttää aborttilain (239/1970) nojalla sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) lupaa. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala toteaa, että esitetty asetusmuutos selkeyttää asiakkaan omakätisesti allekirjoitetun lomakkeen tarvetta niissä tapauksissa, jolloin raskauden keskeytys edellyttää aborttilain (239/1970) nojalla Valviran lupaa. Omakätisen allekirjoituksen vaade vaatii lomakkeen tulostamisen, tätä asiaa tulee jatkossa tarkastella myös yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 679/2016) minimitperiaatteen näkökulmasta.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala arvioi, että voimassa olevan asetuksen 3 § 2 momenttiin esitetyt asetusmuutokset ovat perusteltuja. Esitetyt asetusmuutokset eivät tuo toimintaan muutoksia vaan päivittävät asetuksessa säädeltävät asiat koskien raskauden keskeytyslupamukseen liitettävistä lausunnoista ja selvityksistä vastaamaan muuttuvaa aborttilakia.

Nykyisessä raskauden keskeyttämisestä annetun asetuksen 4 § 2 momentissa käsitellään odotettavan lapsen isän kirjallisen lausunnon liittämistä tarvittaessa hakemukseen. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala toteaa, että ehdotettu muutos selkeyttää toimintatapaa tilanteissa, jossa raskaus ei ole edennyt pidemmälle kuin maksimissaan 12. raskausviikon loppuun, jolloin raskauden keskeytyksen saamiseksi riittää raskaana olevan pyyntö. Asetusmuutoksella täydennetään aborttilain 7 § 1 momentin sääntelyä isän kuulemisesta ja täsmennetään velvollisuutta varata isälle tilaisuus tarvittaessa esittää käsityksensä asiasta koskevan vain raskauksia, jotka ovat edenneet 12. raskausviikkoa pidemmälle. Toimiala toteaa, että avioliiton ulkopuolella odotettavan lapsen ennakkollinen vanhemmuuden tunnustaminen voidaan toteuttaa raskausviikkojen 30–32 aikana, mikäli asia on riidaton ja selvä.

Nykyisessä raskauden keskeyttämisestä annetun asetuksen 5 § käsitellään tilannetta, missä terveydenhuollon oikeusturvakeskus toteaa, ettei maan joissakin osissa löydy lääkäri- tai sairaalapulan taikka muun sellaisen syyn vuoksi riittävästi lausunnonantajalääkäreitä tai keskeyttämissairaaloita, jolloin lupaa raskauden keskeyttämisen anotaan suoraan terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta. Nyt pykälää ehdotetaan kumottavaksi, sillä aborttilaissa ei ole enää olemassa käsitettä keskeyttämissairaala, eikä hyvinvointialueiden tultua tulisi olla tilannetta, missä lausunnonantajalääkäriä ei olisi. Lisäksi nykyisessä raskauden keskeyttämisestä annetun lain 6 § 1 momentissa mainitaan vahvistetut lomakkeet. Nyt ehdotetussa asetusmuutoksessa tätä ehdotetaan kumottavaksi, koska lomakkeet ovat sähköisesti saatavilla tai integroituina potilastietojärjestelmiin. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala ei näe ongelmaa näiden asetuspykälien kumoamisessa.

10.03.2023

Nykyisen raskauden keskeyttämisestä annetun asetuksen 7 § mukaan raskauden keskeytykseen liittyvän selvitys ja ehkäisyneuvonta on annettava lääkärin toimesta. Asetusmuutoksessa esitetään, että tämän raskauden keskeytykseen liittyvän selvityksen ja ehkäisyneuvonnan voi antaa lääkäri tai muu laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö, jolla on tehtävään riittävä osaaminen. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan näkemyksen mukaan raskauden keskeyttämisestä annetun asetuksen 7 § muuttamista koskeva esitys parantaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palvelujen saatavuutta ja joustavuutta, tuottaen asiakkaalle sujuvampaa ja oikea-aikaisempaa palvelua.

Nykyisen raskauden keskeyttämisestä annetussa asetuksen 9 § käsitellään määräaikaa, jonka kuluessa ilmoitus raskauden keskeyttämisestä tai sterilisaatiosta on lähetettävä sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle. Lisäksi 9 § määritetään raskauden keskeyttämistä koskevien asiakirjojen säilyttämisestä. Ehdotetussa asetusmuutoksessa ajantasaistetaan asetus vastaamaan muuttunutta aborttilakia ja sen käsitteistöä. Lisäksi muutetaan, ettei tietoja voi antaa sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä, sillä Terveyden ja hyvinvointilaitos (THL) saa tiedot teknisen käyttöyhteyden avulla. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala pitää asetusmuutosta kannatettavana.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kommentit sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen raskauden keskeyttämistä ja sterilioimista koskevista lomakkeista annetun asetuksen (1063/2008) muuttamisesta

Nykyisen raskauden keskeyttämistä ja sterilioimista koskevista lomakkeista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 4 § käsitellään kaavan mukaisten lomakkeiden jälkipainoksia. Nyt pykälä ehdotetaan kumottavaksi, sillä sen sääntely heijastaa aikaa, jolloin käytössä olivat paperilomakkeet. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan näkemyksen mukaan pykälän kumoaminen vastaa nykykäytäntöä ja on kannatettava.

Nykyisen raskauden keskeyttämistä ja sterilioimista koskevista lomakkeista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen 1 ja 3 § ja niihin liittyvissä liitteissä käsitellään raskauden keskeyttämiseen tai sterilioimisen hakemiseen ja päätöksentekoon, taustatietoihin, sekä edellä mainittujen toimenpiteistä ilmoittamiseen liittyvistä lomakkeista. Nyt ehdotetaan 1 § lisättäväksi 2 momentti, jossa säädetään lomakkeesta, johon kirjataan raskauden keskeyttämisen ja hoidon toteuttamisen kannalta tarpeelliset tiedot, kun raskaus on kestänyt enintään 12. raskausviikon loppuun. 3 § ehdotetaan aborttilain muutoksista johtuvien muutosten tekemistä lomakkeisiin ja niiden käytön säätelyyn. Lisäksi ehdotetaan käsitteiden ja pykälien korjaamista lomakkeeseen vastaamaan aborttilakia.

10.03.2023

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala kannattaa 1 § lisättävää 2 momenttia, jonka mukaan mainitussa asetuksessa säädetään myös lomakkeesta, johon kirjataan raskauden keskeyttämisen ja hoidon toteuttamisen kannalta tarpeelliset tiedot, kun raskaus on kestänyt enintään 12. raskausviikon loppuun. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan mukaan voisi olla selkeämpää, jos enintään 12. raskausviikon loppuun kestäneissä raskauksissa täytettäisiin erillinen lomake, sillä näissä tapauksissa ei tarvita enää lääkärin lupaa, keskeytys vaatii lääkärivastauksen. Ammattilaisen työskentelyä voisi näissä tilanteissa selkiyttää täysin erillinen tiedonkeruulomake.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala nostaa esiin kysymyksen lääkärin allekirjoituksen tarpeesta ja merkityksestä enintään 12. raskausviikon loppuun kestäneiden raskauksien kohdalla täytettävässä lomakkeessa. Toimiala toivoo täsmennystä siihen, onko lääkärin allekirjoituksella mahdollisesti tarkoitus vahvistaa, ettei raskaus ole kestänyt yli 12 raskausviikkoa ja vahvistaa tilastotiedot täytetyiksi. 12 raskausviikon keston voi kuitenkin arvioida juuri ennen kuin raskaudenkeskeytykseen tosiasiasa lähdetään eli toimenpide aloitetaan (lääke). Näkemyksemme mukaan lääkärin omakätistä allekirjoitusta tulee harkita samalla kun harkitaan hakijan omakätisen allekirjoituksen vaateen poistamista, huomioiden yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 679/2016) minimointiperiaatteen näkökulmat.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kommentit lomakkeiden muuttamisesta johtuvista seurauksista potilastietojärjestelmiin

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala toteaa, että käytössämme olevassa Apotti-tietojärjestelmässä on sähköiset lomakkeet raskauden keskeytystä ja steriloinnista varten. Lomakkeet täytetään Apotissa ja tuostetaan asiakkaalle.

Nykyiset Apotissa olevat raskauden keskeytyksen ja steriloinnin lomakkeet eivät vastaa asetusmuutosten vaatimukseen ja niitä pitää muokata Oy Apotti Ab:ssä. Työmääräarviota ja toteutusaikataulua ei vielä ole saatavilla.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala näkee, että jatkokehityksessä tulee huomioida asiakkaan mahdollisuus voida täyttää sähköiset lomakkeet itse ja myös allekirjoittaa ne sähköisesti. Tämä vaatii valtakunnallista kehittämistä asiassa, jotta asiakkaan sähköinen allekirjoitus mahdollistuu.

Lausuntopyyntö

Sosiaali- ja terveysministeriö lähetti 20.2.2023 Helsingin kaupungille lausuntopyynnön koskien raskauden keskeyttämisestä annetun lain ja

10.03.2023

steriloimislain muutoksista johtuvista asetusmuutoksista. Lausunto pyydettiin jättämään 15.3.2023 klo 16.00 mennessä ja lausunnossa pyydettiin mainitsemaan asianumero VN/758/2023. Helsingissä on sovittu, että kaupungin lausunnon antaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala.

Lisätiedot

Timo Lukkarinen, terveysasemien johtajalääkäri, puhelin: 310 42611
timo.lukkarinen(a)hel.fi
Monica Lindberg, vs.perhepalvelujen johtaja, puhelin: 310 58352
monica.lindberg(a)hel.fi
Petri Otranen, tietohallintojohtaja, puhelin: 310 76489
petri.otranen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 [Lausuntopyyntö 20.2.2023, fi](#)
- 2 [Lausuntopyyntö 20.2.2023, liite, aborttiasetusluonnos, fi](#)
- 3 [Lausuntopyyntö 20.2.2023, liite, asetusmuistio raskauden keskeytys, fi](#)
- 4 [Lausuntopyyntö 20.2.2023, liite, lomakeasetus, fi](#)
- 5 [Lausuntopyyntö 20.2.2023, liite, lomakeasetus asetusmuistio, fi](#)
- 6 [Lausuntopyyntö 20.2.2023, liite, lomake AB1, fi](#)
- 7 [Lausuntopyyntö 20.2.2023, liite, lomake AB2, fi](#)
- 8 [Lausuntopyyntö 20.2.2023, liite, lomake AB3, fi](#)
- 9 [Lausuntopyyntö 20.2.2023, liite, lomake AB4 ST2, fi](#)
- 10 [Lausuntopyyntö 20.2.2023, liite, lomake ST1, fi](#)

10.03.2023

Juha Jolkkonen
sosiaali-, terveys- ja pelastus-
toimialan toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.